

Fremtidens idræts- og foreningsliv + faciliteter?

Jens Høyer-Kruse

Institut for Idræt og Biomekanik
Syddansk Universitet

© 2014

 SYDDANSKUNIVERSITET.DK

Odsherred Kommune (62 ud af 93 ifølge DIF-rapport)

- Ros til DIF for at forsøge at nuancerer billedet af idrætsforeningers rammevilkår end tidligere opgørelser, der alene var baseret på de objektive vilkår.
- Kigger man på foreningslivets trivsel er forskellene på tværs af kommuner meget små. Der er spurgt på 1-5 skala (1 er meget tilfreds) og udregnet et gennemsnit for hver kommune.
- Allerød har de mest tilfredse foreninger med et gennemsnit på 2,42, mens de mindst tilfredse findes i Odsherred (3,06).
- Små forskelle, men i det samlede regnskab får Allerød scoren 1, mens Odsherred får scoren 93!

 SYDDANSKUNIVERSITET.DK

Odsherred Kommune (62 ud af 93 ifølge DIF-rapport)

- 22 forskellige parametre der blev lagt sammen til én ranking!
- Blanding af input og output

- Nylig forskning fra Syddansk Universitet viser, at der stort set ikke er nogen sammenhæng mellem det kommunale udgiftsniveau til foreninger og faciliteter og foreningernes tilfredshed med den økonomiske støtte til foreninger og tilfredshed med idrætsfaciliteter.
- Der er heller ikke nogen sammenhæng mellem udgifter til området og trivsel målt på forenings- og medlemstæthed.

Odsherred Kommune (62 ud af 93 ifølge DIF-rapport)

- Der er altså på den baggrund ikke meget, der tyder på, at kommuner kan "købe" sig til et foreningsliv, der er tilfreds og trives.

- Resultaterne fra forskningen tyder også på, at faciliteter spiller en væsentlig rolle for foreningernes tilfredshed og trivsel.
- Derfor vil drøftelser om idrætsfaciliteters udgifter, udbredelse, udnyttelse og udviklingsmuligheder, så de både kommer foreninger og andre brugergrupper til gavn, også kunne spille en central rolle i det kommunalpolitiske landskab.

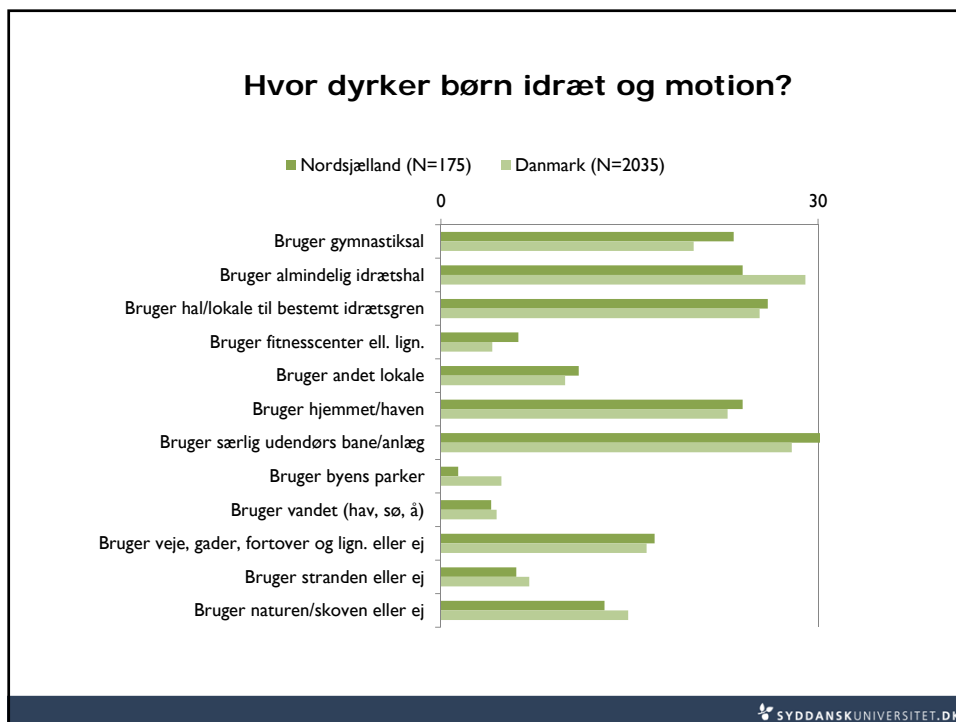
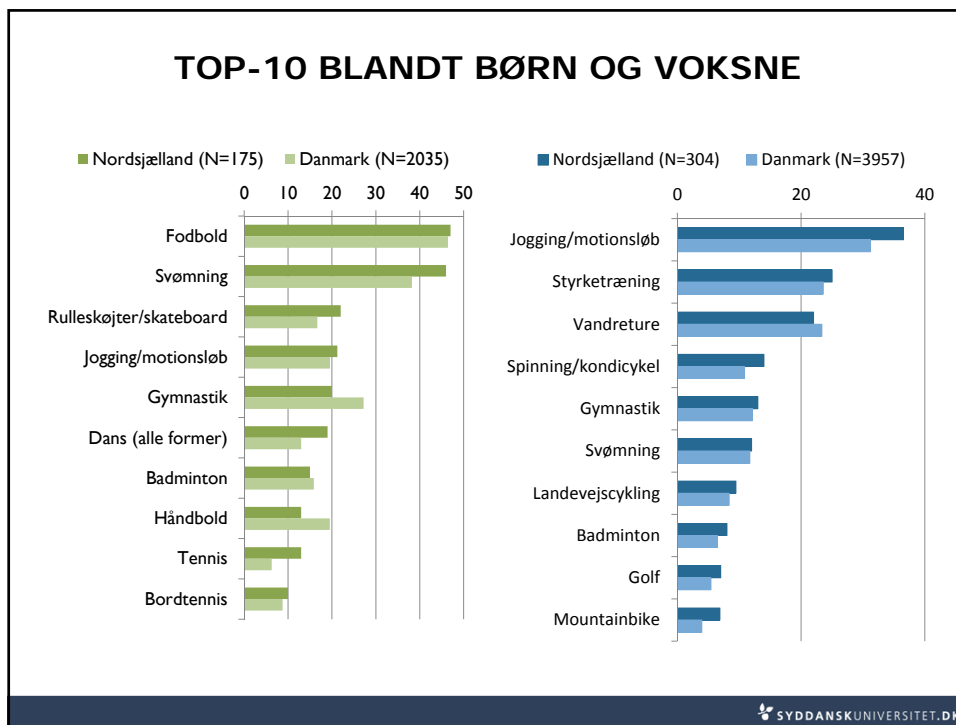

SYDDANSKUNIVERSITET.DK

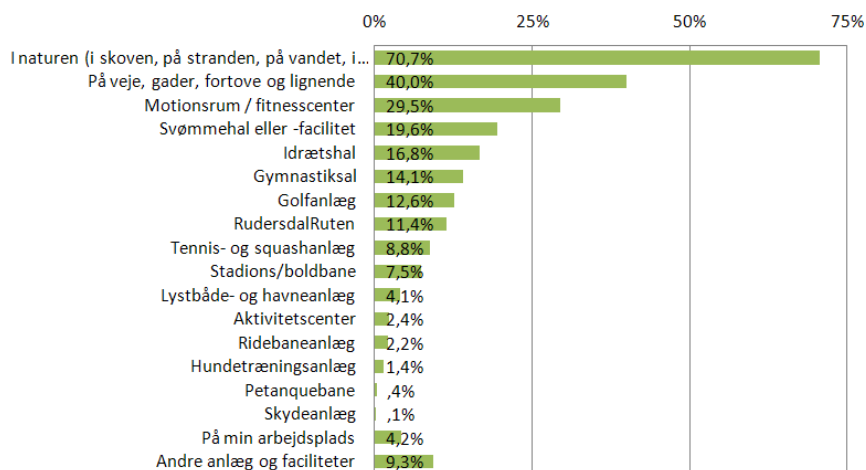
Idrætsfaciliteterne i dag...

- Idrætsfaciliteter har stadig stor betydning - både for antallet, der dyrker idræt og motion, og for kvaliteten i den idræt, der dyrkes.
- Den kommunale støtte til idrætten går primært til etablering og drift af idrætsfaciliteter. Ca. 9/10 af de samlede kommunale udgifter til idræt er udgifter til idrætsfaciliteter.
- Ændringer i idrætsmønstret.
- Voksende politiske ønsker om at få flere til at dyrke mere idræt og motion.
- Sundhedsdiskurs.

SYDDANSKUNIVERSITET.DK

Voksnes benyttelse af faciliteter og steder til motion og idræt

Kilde: Undersøgelse af idrætsfaciliteter i Rudersdal Kommune 2013

- Det er altså faciliteter eller steder, som i lille grad er et resultat af kommunens idræts- og facilitetspolitik.
- Først på fjerdepladsen og længere nede kommer faciliteter, som er helt overvejende kommunal eller kommunalt støttet.

Tendenser?!

- Flexibilitet og tilgængelighed for alle
  - Hvilken slags tilgængelighed?
- Parallele forløb – idræt for familien
  - Hvad vil de voksne lave?
  - Hvad med de unge? Bold-, lege- og rå miljøer? Fitness?
- 'Det moderne forsamlingshus'
- Differentiering og specialisering

Udfordringen...

- Mange foreninger synes ikke, at deres behov for faciliteter er dækket og overordnet vil de gerne have mere af det, som de allerede har.
- Samtidig peger mange foreninger også på, at der er muligheder for en bedre udnyttelse af faciliteterne.
- Udfordringerne med en stor gruppe borgere, der foretrækker at dyrke idræt og motion i naturen og/eller selvorganiserede former uden fast træningstid, med en træner osv. og den 'kommunale udfordring' med krav til skolerne om at etablere samarbejde med foreningerne om aktiviteter kan foreningerne i princippet forholde sig til på tre måder:

Tre strategier

- Den defensive strategi:
  - Ved at forsøge at fastholde de positioner foreningerne har i dag, bevare fortrinsretten til mange faciliteter mv.

- Den passive strategi:
  - Acceptere at der også er andre idræts- og motionsbehov og lade andre udbydere af idræt og motion, der i blandt idrætsfaciliteterne og kommunale 'tilbud' i form af gode rammer for selvorganiseret aktivitet, som ikke forudsætter medlemskab af en forening, komme til.

Tre strategier

- Den offensive strategi
  - Engagere sig i, hvordan foreningen kan spille en rolle i forhold til nye aktiviteter, aktiviteter på andre tidspunkter af døgnet end de traditionelle aftentider, nye samarbejder med bl.a. kommunale institutioner, mv.

Kan foreninger udvikles?

- Vi lever i en tid hvor ”udvikling” er et mantra
- Svært at ændre frivillige foreninger
- Foreningslivet er et ”konservativt filter” mod tilfældige modestrømninger og centralistiske forsøg på at fremme bestemte ideer
- Ofte sker udviklingen tilfældigt og ret anarkistisk og sjældent planlagt og strategisk

Hvordan udvikles foreningslivet?

- Foreningslivet udvikles i et dynamisk samspil mellem engagerede borgeres visioner og interesser og det omgivende samfunds påvirkning og krav
- Foreningslivet udvikles på to måder:
  - Udvikling af eksisterende foreninger
  - Dannelse af nye foreninger

Udviklingen afhænger af hvilken type foreningen er

Foreningstype	Hvad forenes man om?
Aktivitetsforeningen	At dyrke en idrætsgren DYRKE, LÆRE, UDVIKLE
Lokalforeningen	Lokalsamfundets ve og vel ALLE KAN VÆRE MED
Idéforeningen	Et samfundsmæssigt, åndeligt ideal
Skæbneforeningen	En gruppe med en fælles 'skæbne'
Serviceforeningen	Pris og kvalitet uden profit

SYDDANSKUNIVERSITET.DK

Hvor kommer forandringer fra?

'Tiden' og 'udviklingen'	Foreninger (og andre 'organisationer') tilpasser sig forholdsvis langsomt ændringer i omgivelserne
Konkurrence / kamp	Afhænger af foreningstype. Mange foreninger påvirkes forholdsvis lidt af konkurrence fra andre foreninger mv.
Ændringer i 'markedet'	Foreninger reagerer ofte langsomt på ændringer i 'markedet'
Krav og forventninger fra kommunen	Kan have stor betydning. Men som regel vage krav og forventninger
Nye interesser blandt medlemmerne	I mange foreninger benytter medlemmerne 'exit' i stedet for 'voice'
De frivilliges interesser	Ofte tilfældigt – nye frivillige, tilfældige oplevelser. Sjældent strategisk.

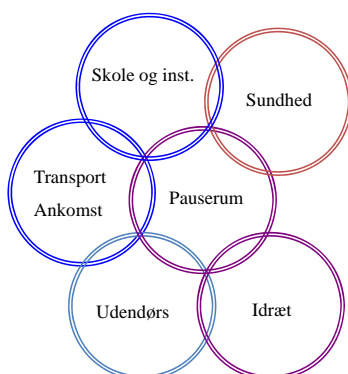
SYDDANSKUNIVERSITET.DK

Hvad kan blokere for udviklingen af den nye Højby-hal?

- Behov for tryghed – mangel på risikovillighed
- Mangel på viden om brugernes ønsker
  - Hvilke aktører gør sig gældende når der skal bygges og indrettes idrætsfaciliteter?
- Faglig fastlåsthed
  - Mange idrætter ser meget unuanceret på faciliteterne og fokuserer udelukkende på deres egne krav. Det er derfor ofte politikernes/idrætskonsulenters opgave at skue bredt!
- Blind for nye muligheder

Højby-hallen?

- Temaer / Funktionsområder

Hvordan er presset på faciliteter? ~~store idrætshaller?~~ store idrætshaller?

(Idrætshal = 799 m²+)

- Er især vigtige for **børn og unges** idrætsaktiviteter (og kommuners bestræbelser på at efterleve folkeoplysningslovens sigte)
- Er typisk blandt de **mest efterspurgte** lokaler blandt **foreninger** og brugere
- Foreninger og brugere giver tit udtryk for **mangel på haller**

Men er der mangel på haltid?

Kapacitetsudnyttelsesnedslag

Kapacitetsudnyttelse i store idrætshaller i en række danske kommuner

Analyserne indikerer:

At der er en **del fri tid** i de eksisterende idrætsfaciliteter – det gælder også i **prime-time**

(NB.: alle dage, 8-23)
(Aarhus Kommune 2013)

At der er forskel på kapacitetsudnyttelse på tværs af haller: **tidspunkt, geografi og kvalitet** betyder noget...!

At de kommunale fordelingskemaer ofte **ikke tegner et retvisende billede** af udnyttelsen

(NB.: alle dage, 8-23)
(Vardø Kommune 2013)

At der er fri haltid, som måske kan aktiveres i stedet for **nybyggeri**

74%
48,5%
(Fløyer-Kruse, Iversen 2013)

(NB.: alle dage, 8-23) 68,6%
(Faaborg-Midtfyn Kommune 2008)

Hele dagen (8-22)
Prime-time (16-22)

Udnyttet og ikke-udnyttet haltid

SYDDANSKUNIVERSITET.DK

Udnyttet og ikke-udnyttet haltid

SYDDANSKUNIVERSITET.DK

Når vi nu er i gang med at fylde tomme haller ud, kan vi jo også kigge på udnyttelse af halarealet...

31 pct.

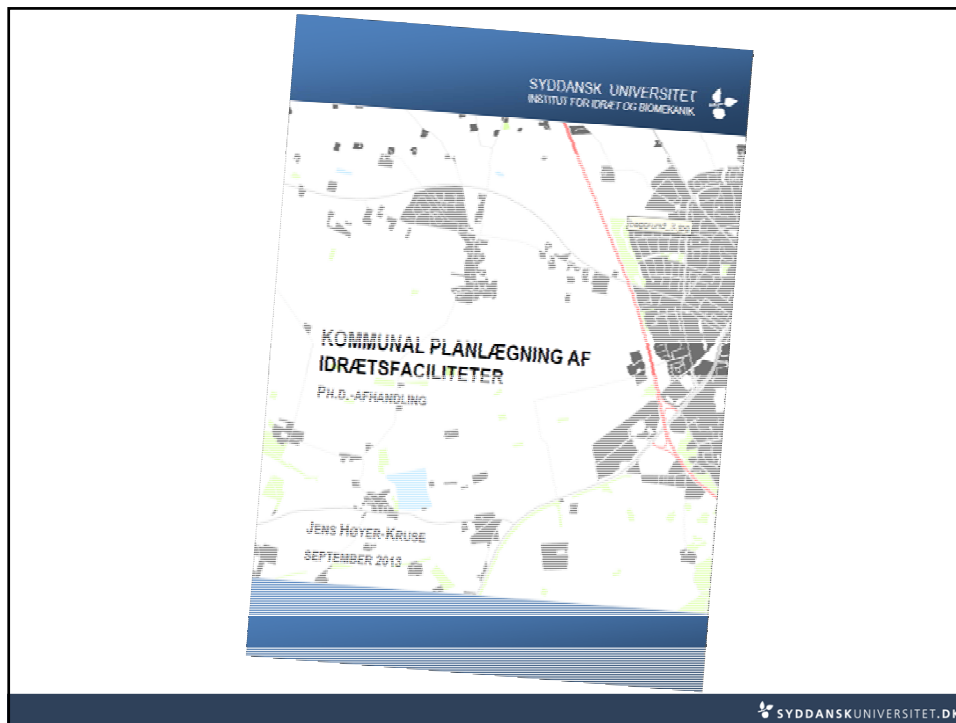
69 pct.

Bruger 60 pct. af halarealet
eller **mindre**

Bruger 60 pct. af halarealet
eller **mere**

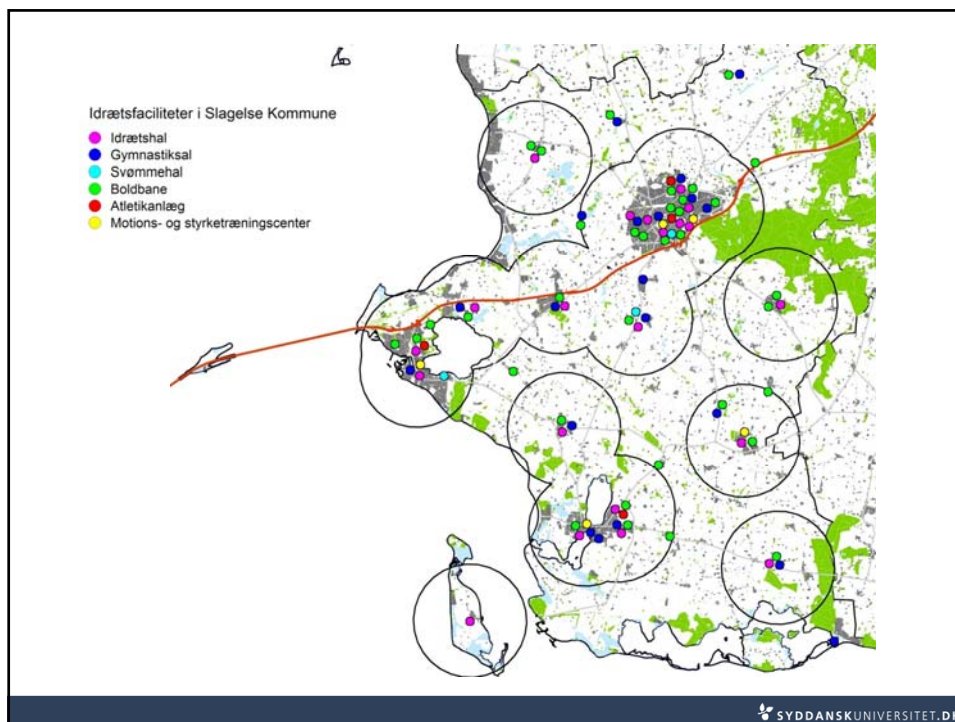
Er der pres på hallerne?

- Ja, men der er også **frie tider** i hallerne. Også i prime-time. Udnyttelse varierer bl.a. ud fra **tidspunkt** og **geografi**.
- Fri tid i prime-time opstår primært pga. **manglende fremmøde** – fokusér på incitamenter, bookingsystemer og afmeldingsbørs

Ph.d.-projektet

- Formålet har været at opnå større viden om sammenhængen mellem idrætsfaciliteterne og idræts- og motionsdeltagelsen. Forskningsprojektet sigter dermed på at give kommunerne et mere vidensbaseret grundlag for at planlægge udbygningen af idrætsfaciliteterne for at fremme deltagelsen i idræt og motion.
- Det empiriske grundlag omfatter:
  - Kortlægning af de eksisterende idrætsfaciliteter i fire danske kommuner (Høje-Taastrup, Ringsted, Slagelse og Syddjurs),
  - Historisk analyse af ændringerne i idrætsfaciliteterne i Ringsted kommune
  - Undersøgelser af børn (n=4.200) og voksne (n=3.600) idrætsdeltagelse, hvilke fysiske rum/steder, som anvendes dertil, samt betydningen af afstand og tilgængelighed til idrætsfaciliteterne.

Resultater

- Ingen signifikante sammenhænge mellem de objektivt målte afstande til idrætsfaciliteterne, tilgængeligheden til idrætsfaciliteterne, facilitetstætheden i kommunerne eller antallet af brugere pr. facilitet og børns deltagelse i organiserede idrætsaktiviteter.
- Analysen viste desuden, at børn ikke altid benytter den nærmeste idrætsfacilitet.
- Hverken afstanden til eller tilgængeligheden af idrætsfaciliteter kunne forbindes med voksnes deltagelse i idrætsaktiviteter.
- Som med undersøgelsen af børn fandt denne analyse også, at voksne heller ikke benytter deres nærmeste idrætsfaciliteter.

Ny bygning og træningsstadion

- Danmark mest avancerede bygning og stadion til forskning og uddannelse i træning, motion, 'active living', forebyggelse og behandling.
- Fitnesscenter, forskningsklinik, bevægelseslaboratorium, genoptræningsale.
- Træningsstadion med kuperede træningsruter, digitale teknologier og testfaciliteter.

Spørgsmål?

Jens Høyer-Kruse

jhkruse@health.sdu.dk